

Toelichting bij de CBS-enquête Kwartaalfinanciën Publieke Sector

Versie 0.2

Inhoudsopgave

1. Waarom deze vragenlijst	3
2. Belangrijke begrippen en aandachtspunten	4
3. Balans, activa	6
4. Balans, passiva	7
5. Winst- en verliesrekening	8
6. Mutaties balansposten	11

1. Waarom deze vragenlijst

Doel vragenlijst

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gebruikt de gegevens uit deze vragenlijst om belangrijke statistieken op te stellen over de financiën van de publieke sector. Volgens de boekhoudregels van het Europees Systeem van Rekeningen (ESR) behoort uw organisatie tot de publieke sector. Uw gegevens zijn nodig om de financiën van de publieke sector volledig, betrouwbaar, tijdig en consistent weer te geven.

Verplichting CBS

De statistische bureaus van de lidstaten van de Europese Unie hebben tot taak de Commissie (Eurostat) in kennis te stellen van het overheidstekort en de –schuld van hun lidstaat. Hierbij is het verkrijgen van inzicht in de financiën van de publieke sector essentieel voor statistische bureaus in het afbakenen van de overheid volgens de richtlijnen van het ESR. Ook dienen zij erop toe te zien dat de ingediende gegevens in overeenstemming zijn met de ESR-richtlijnen. De lidstaten zijn ervoor verantwoordelijk dat de statistische bureaus alle benodigde informatie ontvangen. Verordening 479/2009, artikel 16: 'De lidstaten zien erop toe dat de nationale bureaus voor de statistiek toegang verkrijgen tot alle relevante informatie die zij nodig hebben om deze taken uit te voeren'.

Eurostat brengt regelmatig verslag uit aan het Europees Parlement en de Raad over de kwaliteit van de door de lidstaten ingediende gegevens. In het verslag wordt een algemene beoordeling gegeven van die gegevens, wat betreft de inachtneming van de boekhoudregels en de volledigheid, betrouwbaarheid, tijdigheid en consistentie van de ingediende gegevens. De commissie kan een onderzoek starten en een boete opleggen als zij van mening is dat het overheidstekort of de –schuld verkeerd is weergegeven. De boete kan oplopen tot 0,2% van het bbp (ongeveer 4 miljard euro).

Ontwerp

Voor deze vragenlijst wordt zo veel als mogelijk aangesloten op statistische begrippen volgens de richtlijnen van Eurostat en de Europese Centrale Bank (ECB), terwijl aansluiting met het jaarrekeningenmodel zorgt voor herkenbaarheid vanuit de boekhouding. Op enkele punten sluiten statistische begrippen niet één op één aan op de bedrijfsboekhouding. De belangrijkste verschillen tussen statistische en boekhoudkundige begrippen zijn:

- Bij de looptijd van vorderingen en schulden wordt uitgegaan van oorspronkelijke in plaats van resterende looptijd,
- Bij deelnemingen wordt uitgegaan van een belang van 10 procent of meer.

2. Belangrijke begrippen en aandachtspunten

Algemeen

In dit hoofdstuk worden belangrijke algemene begrippen en aandachtspunten toegelicht. De vragenlijst betreft de balans en resultatenrekening vóór winstverdeling. Als de aangeschreven onderneming in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen bezit, wordt verzocht een geconsolideerde opgave van de Nederlandse groep te verstrekken. In het buitenland gevestigde groepsmaatschappijen moeten dus buiten de consolidatie blijven. De relaties met deze groepsmaatschappijen kunnen op diverse plaatsen worden opgenomen onder de post 'deelnemingen'.

Verslagperiode

Als de onderneming een boekjaar heeft dat niet samenvalt met het kalenderjaar, dient het meest recente boekkwartaal gerapporteerd te worden.

Valuta-eenheid

Bedragen afronden op duizenden euro's.

Getallen die zowel positief als negatief kunnen zijn

Bij posten waar een bedrag positief of negatief kan zijn dient bij een negatieve waarde een minteken (-) voor het getal geplaatst te worden.

Structuur en consolidatiecluster

In de vragenlijst is de meest recente ondernemingsstructuur, de top met alle in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen, opgenomen. Tevens is hier de wijze van consolideren en het deelnemingspercentage bij vermeld. Indien er vóór of tijdens de verslagperiode wijzigingen zijn opgetreden in de meegeleverde ondernemingsstructuur, dient het CBS hiervan op de hoogte te worden gesteld via het opmerkingenveld in de vragenlijst. De structuurmutaties dienen tot uiting te komen in de gerapporteerde cijfers.

Belangrijke begrippen

Geconsolideerde opgave

In de vragenlijst worden gegevens gevraagd over de balans en de winst- en verliesrekening vóór winstverdeling. Voor zover relevant gaat het daarbij om een integraal geconsolideerde opgave van de aangeschreven onderneming inclusief alle in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen, waarin de moeder voor meer dan de helft van het stemgerechtigde kapitaal houdt of waarin de moeder op grond van aanvullende regelingen beschikt over beslissende zeggenschap ter zake van het bestuur en het financiële beleid.

Territoriumprincipe

Voor de gevraagde consolidatie gaat het om het territoriumprincipe. Het onderscheid tussen binnen- en buitenlandse rechtsvormen van de groepsmaatschappijen is niet relevant. Dat betekent, dat ook in Nederland gevestigde buitenlandse rechtspersonen in de consolidatie moeten worden opgenomen. Omgekeerd geldt ook dat groepsmaatschappijen met een Nederlandse rechtsvorm, gevestigd in het buitenland, buiten de consolidatie moeten blijven. Verder moet de omschrijving 'gevestigd in Nederland' worden geïnterpreteerd naar de geest en niet naar de letter. Een Nederlandse BV bijvoorbeeld, die haar juridische zetel in Nederland heeft, maar die haar activiteiten praktisch volledig en blijvend in het buitenland uitoefent, moet buiten de consolidatie blijven en als groepsmaatschappij buitenland worden opgevoerd.

Branches, filialen en vaste inrichtingen

In het buitenland actieve branches, filialen en/of vaste inrichtingen van in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen, dienen buiten de consolidatie te blijven en als groepsmaatschappijen in de vragenlijst verwerkt te worden. Omgekeerd geldt ook dat in Nederland actieve branches, filialen en/of vaste inrichtingen van in het buitenland gevestigde groepsmaatschappijen, geconsolideerd dienen te worden.

Belangrijke aandachtspunten

Stelselwijziging

Indien bij de onderneming een stelselwijziging (wijziging van grondslag) heeft plaatsgevonden, moet de beginbalans van de vragenlijst dienovereenkomstig worden aangepast.

Overname of verzelfstandiging in de loop van het boekkwartaal

Is de aangeschreven onderneming in de loop van het kwartaal overgenomen, verzelfstandigd of verkocht, dan wordt verzocht contact op te nemen met het CBS, telefoon (045) 570 6400 of e-mail: contactcenter@cbs.nl. Dit om af te stemmen of en zo ja, welke gegevens ingevuld moeten worden. Indien de aangeschreven onderneming in de loop van het kwartaal een groepsmaatschappij gevestigd in Nederland verwerft of een groepsmaatschappij opricht, dan dient deze in de eindstand van de balans en vanaf het moment van verwerving of oprichting ook in de verlies- en winstrekening geconsolideerd te worden. Bij verkoop of liquidatie van een in Nederland gevestigde groepsmaatschappij dient deze groepsmaatschappij alleen in de beginstand van de balans en tot het moment van verkoop of liquidatie in de verlies- en winstrekening geconsolideerd te worden.

Uitzendkrachten

Kosten van ingeschakelde uitzendkrachten moeten niet opgenomen worden onder de post 'personeelskosten', maar onder de post 'overige bedrijfskosten'.

Afboeken c.q. kwijtschelden van leningen

Het afboeken c.q. kwijtschelden van een lening dient te worden verwerkt in de resultatenrekening bij de post 'financiële baten' of 'financiële lasten'.

Herclassificaties

Bij herclassificaties gaat het om posities die van de ene naar de andere categorie in de rapportage gaan, zonder dat er reële wijzigingen optreden. Herclassificaties dienen gerapporteerd te worden als 'overige mutaties'.

Boekwinsten en –verliezen

Boekwinsten/-verliezen bij verkoop of afstoot van (im)materiële vaste activa worden tot de 'overige bedrijfsopbrengsten' of 'overige bedrijfskosten' gerekend. Boekwinsten/-verliezen bij verkoop of afstoot van kapitaaldeelnames dienen te worden opgenomen bij 'financiële baten' of 'financiële lasten' op de resultatenrekening.

Subsidies

Subsidies niet in mindering brengen op de kosten doch opnemen bij de opbrengsten.

3. Balans, activa

(Im)Materiële vaste activa

Onroerend goed in het buitenland valt onder de (im)materiële vaste activa als de gerapporteerde onderneming het onroerend goed rechtstreeks (niet via een dochteronderneming in het buitenland) in het buitenland heeft gekocht. Het betreft hier altijd onroerend goed dat niet in eigen gebruik is, aangezien niet-ingezetene onderdelen van de gerapporteerde onderneming niet meegeconsolideerd mogen worden. Participaties in beleggingsfondsen die zich specialiseren in onroerend goed moeten als overige langlopende of kortlopende vorderingen worden gerapporteerd.

Deelnemingen (incl. buitenlandse groepsmaatschappijen)

Hier dient de waarde van niet-meegeconsolideerde groepsmaatschappijen en overige deelnemingen opgenomen te worden.

Langlopende leningen

In tegenstelling tot wat gebruikelijk is dient het kortlopende gedeelte van de leningen (de aflossingsverplichtingen) eveneens opgenomen te worden bij deze post. Reden is de overgang van resterende looptijd naar oorspronkelijke looptijd.

Overige langlopende vorderingen

In tegenstelling tot wat gebruikelijk is dient het kortlopende gedeelte van de overige langlopende vorderingen eveneens opgenomen te worden bij deze post. Reden is de overgang van resterende looptijd naar oorspronkelijke looptijd.

Voorraden

Hier dienen de voorraden onderhanden werk, grond- en hulpstoffen, gereed product en handelsgoederen gerapporteerd te worden. Gedeclareerde termijnen op onderhanden werk dienen op de voorraden in mindering gebracht te worden.

Kortlopende vorderingen

De aflossingsverplichtingen dienen bij langlopende vorderingen te worden opgenomen. Reden is de overgang van resterende looptijd naar oorspronkelijke looptijd.

Deelnemingen (incl. buitenlandse groepsmaatschappijen)

Hier dienen de vorderingen op korte termijn op groepsmaatschappijen en overige deelnemingen opgenomen te worden (bijvoorbeeld handelsvorderingen en kasgeldleningen).

Handelsdebiteuren

Onder deze post vallen de handelsdebiteuren, voor zover geen vorderingen op groepsmaatschappijen of overige deelnemingen. Termijndebiteuren en nog te factureren handelsdebiteuren dienen hier eveneens opgenomen te worden.

Pensioenen

Hier dienen zowel de tegoeden die voortvloeien uit de pensioenregeling als de openstaande vordering met betrekking tot de pensioenpremies vermeld te worden.

Overige kortlopende vorderingen

Kasgeldleningen dienen hier opgenomen te worden als de tegenpartij niet een groepsmaatschappij of een overige deelneming is. Ook beleggingen die op korte termijn in liquide middelen zijn om te zetten (aandelen, obligaties en overige waardepapieren), uitgezonderd de termijndeposito's (zie toelichting bij 'liquide middelen'), vallen onder deze post. Tot de beleggingen op korte termijn worden ook commercial papers gerekend.

Liquide middelen

Onder liquide middelen wordt gerapporteerd over kasmiddelen, schatkistbankieren, bankrekeningen en termijndeposito's.

Bankrekeningen

Onder bankrekeningen vallen ook rekening courant tegoeden bij verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen. Tegoeden in rekening-courant bij een bank mogen niet gesaldeerd worden met schulden (post 'bankrekeningen' passiva), ook niet bij één en dezelfde bank.

Termijndeposito's

Hieronder vallen alle termijndeposito's, ongeacht de oorspronkelijke looptijd.

4. Balans, passiva

Belang van derden

In Nederland gevestigde groepsmaatschappijen worden in principe integraal geconsolideerd. Als het belang kleiner is dan 100%, wordt de waarde van het belang van derden op deze post geboekt.

Voorzieningen en egalisatierekeningen

Zowel de kort- als de langlopende voorzieningen vallen onder deze post. Ook de belastinglatentie en de personeelsbeloningen moeten hier opgenomen worden.

Schulden op lange termijn

In tegenstelling tot wat gebruikelijk is dient het kortlopende gedeelte van de langlopende schulden (de aflossingsverplichtingen) eveneens opgenomen te worden bij deze post. Reden is de overgang van resterende looptijd naar oorspronkelijke looptijd.

Kortlopende schulden

Deelnemingen (incl. buitenlandse groepsmaatschappijen)

Hier dienen de schulden op korte termijn aan groepsmaatschappijen en overige deelnemingen opgenomen te worden (bijvoorbeeld handelsschulden en kasgeldleningen).

Handelscrediteuren

Onder deze post vallen de handelscrediteuren, voor zover geen vorderingen op groepsmaatschappijen of overige deelnemingen. Termijncrediteuren en nog te factureren handelscrediteuren dienen hier eveneens opgenomen te worden.

Bankrekeningen

Onder bankrekeningen vallen ook rekening courant schulden bij verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen. Schulden in rekening-courant bij een bank mogen niet gesaldeerd worden met tegoeden (post 'bankrekeningen' activa), ook niet bij één en dezelfde bank.

Pensioenen

Hier dienen zowel de verplichtingen die voortvloeien uit de pensioenregeling als de openstaande schuld met betrekking tot de pensioenpremies vermeld te worden.

Overige kortlopende schulden

Bij deze post moeten ook kasgeldleningen opgenomen worden, voor zover de tegenpartij niet een groepsmaatschappij of een overige deelneming is. Overige ontvangen vooruitbetalingen, exclusief gedeclareerde termijnen op onderhanden werk, dienen hier eveneens vermeld te worden.

5. Winst- en verliesrekening

Opbrengsten

Subsidies

Subsidies omvatten bijdragen van de overheid met uitzondering van investeringsbijdragen.

Investeringsbijdragen

Investeringsbijdragen omvatten bijdragen van de overheid ter volledige of gedeeltelijke financiering van de aankoop van vaste activa.

Overige bedrijfsopbrengsten

Tot de overige bedrijfsopbrengsten worden gerekend:

- a. de aan derden in rekening gebrachte bedragen voor geleverde goederen en verleende diensten;
- b. de toe- of afname van de voorraad gereed product en onderhanden werk op de eindbalans ten opzichte van de beginbalans;
- c. kostprijsverhogende belastingen, zoals accijnzen;
- d. in eigen beheer vervaardigde nieuwe (im)materiële vaste activa bestemd voor de eigen bedrijfsuitoefening; ook in eigen beheer uitgevoerde werkzaamheden aan bestaande (im)materiële vaste activa, die de levensduur aanzienlijk verlengen;
- e. incidentele opbrengsten van verhuur van gebouwen, terreinen, machines en installaties;
- f. ontvangsten voor ter beschikking gestelde arbeidskrachten;
- g. opbrengsten uit verhuur van woningen aan personeel;
- h. opbrengsten uit licenties, royalty's en dergelijke;
- i. geactiveerde rente over in aanbouw zijnde materiële vaste activa;
- j. winst of verlies bij de afstoot van (im)materiële vaste activa.

Bedrijfskosten

Personeelskosten

Hieronder vallen alle beloningen aan het personeel dat op de loonlijst staat, ongeacht het aantal gewerkte uren. Deze beloningen omvatten alle werkelijke betalingen en voordelen die aan de werknemers toekomen als vergoeding voor de geleverde arbeid (met inbegrip van de werkgeversbijdragen aan sociale voorzieningen en pensioenen). Personeelskosten zijn inclusief:

- a. reiskostenvergoeding woon-/werkverkeer;
- b. suppletie op uitkeringen krachtens sociale verzekeringswetten;
- c. werkgeversbijdragen aan een niet verplichte ziektekostenverzekering;
- d. studiekostenvergoedingen, cursuskosten en dergelijke.

Kosten voor ingeleend personeel en uitzendkrachten dienen bij de post 'overige bedrijfskosten' opgenomen te worden. Loonsubsidies niet in mindering brengen op de personeelskosten doch opnemen bij de post 'subsidies' (opbrengsten).

Afschrijvingen

De afschrijvingen in de winst- en verliesrekening zijn gelijk aan de afschrijvingen zoals opgegeven bij de balansmutaties van de (im)materiële vaste activa. Boekresultaten op desinvesteringen van (im)materiële vaste activa dienen op de post 'overige bedrijfsopbrengsten' verwerkt te worden.

Verstrekke subsidies

Verstrekke subsidies zijn kosten die gemaakt worden ten behoeve van productie van andere instellingen, bijvoorbeeld loonsubsidies, cultuursubsidies en bijdragen aan onderzoek en R&D.

Verstrekke uitkeringen

Verstrekke uitkeringen zijn kosten die direct aan huishoudens worden uitgekeerd om financiële zekerheid te bieden of waarvoor indirect (in natura) zekerheid tegen bepaalde risico's wordt geboden. Het gaat bijvoorbeeld om kosten voor rechtsbijstand, ondersteuning van asielzoekers of verstrekking van geld aan huishoudens voor het uitvoeren van een wettelijke sociale regeling.

Kunstaankopen*

Kunstaankopen zijn kosten die musea maken die direct te maken hebben met aankopen van kunst. *niet zichtbaar voor alle deelnemers aan de enquête.

Gezondheidszorg kosten*

Gezondheidszorg kosten zijn kosten die gerelateerd zijn aan medische en publieke gezondheidszorg van de instelling. *niet zichtbaar voor alle deelnemers aan de enquête.

Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten omvatten alle kosten, voor zover zij niet betrekking hebben op personeelskosten, afschrijvingen, verstrekte subsidies, verstrekte uitkeringen of financiële lasten. Overige bedrijfskosten zijn inclusief:

- a. grond- en hulpstoffenverbruik en de inkoopwaarde van de handelsgoederen;
- b. af te dragen kostprijsverhogende belastingen (zoals accijnzen);
- c. kosten van ingeleend personeel en uitzendkrachten;
- d. toevoegingen aan de voorzieningen (exclusief latente belastingen);

Financiële baten en lasten**Financiële baten**

Onder de financiële baten vallen:

- a. rentebaten (saldering met rentelasten is niet toegestaan, ook niet bij één en dezelfde bank);
- b. koersverschillen uit hoofde van transacties, vorderingen en schulden, luidende in buitenlandse valuta;
- c. het afboeken c.q. kwijtschelden van een lening;
- d. het nettoresultaat (na aftrek van belastingen en aandeel van derden) van groepsmaatschappijen en de overige deelnemingen;
- e. resultaten behaald met de verkoop of afstoot van kapitaaldeelnames;
- f. fair-value mutaties die betrekking hebben op deelnemingen.

Financiële lasten

Onder de financiële lasten vallen:

- a. rentelasten (saldering met rentebaten is niet toegestaan, ook niet bij één en dezelfde bank);
- b. koersverschillen uit hoofde van transacties, vorderingen en schulden, luidende in buitenlandse valuta;
- c. het afboeken c.q. kwijtschelden van een lening;
- d. het nettoresultaat (na aftrek van belastingen en aandeel van derden) van groepsmaatschappijen en de overige deelnemingen;
- e. resultaten behaald met de verkoop of afstoot van kapitaaldeelnames;
- f. fair-value mutaties die betrekking hebben op deelnemingen.

Geactiveerde rente over in aanbouw zijnde materiële vaste activa mogen niet in mindering worden gebracht op de rentelasten, maar dienen vermeld te worden bij de post 'overige bedrijfsopbrengsten'.

Incidentele baten

Onder deze post dient het bedrag te worden gerapporteerd dat in de jaarverslaglegging, volgens gewijzigde wetgeving sinds 2016 afzonderlijk moet worden vermeld en toegelicht. Het betreft baten die van uitzonderlijke omvang zijn of in uitzonderlijke mate voorkomen.

Incidentele lasten

Onder deze post dient het bedrag te worden gerapporteerd dat in de jaarverslaglegging, volgens gewijzigde wetgeving sinds 2016 afzonderlijk moet worden vermeld en toegelicht. Het betreft lasten die van uitzonderlijke omvang zijn of in uitzonderlijke mate voorkomen.

Vennootschapsbelasting

Hier dient de Nederlandse vennootschapsbelasting, die ten gunste of ten laste van dit kwartaal komt, te worden vermeld.

Aandeel van derden

Het betreft hier het aandeel van derden in het resultaat na belastingen van in Nederland gevestigde groepsmaatschappijen, die geconsolideerd in de cijfers zijn opgenomen en waarin het deelnemingspercentage kleiner dan 100% is.

6. Mutaties balansposten

Mutaties (im)materiële vaste activa

Aankopen

Hier neemt u de bruto investering op. Eventuele in mindering gebrachte investeringspremies worden opgenomen bij de post 'overige mutaties'.

Boekwaarde verkopen

Behalve de verkopen moet hier ook de buitengebruikstelling en/of sloop van de (im)materiële vast activa worden opgenomen.

Afschrijvingen

De afschrijvingen in de winst- en verliesrekening zijn gelijk aan de afschrijvingen zoals opgegeven bij de balansmutaties van de immateriële en de materiële vaste activa.

Valutaverschillen

Hieronder dient u wisselkoersveranderingen op te nemen.

Herwaardering

Hieronder dient u ook 'fair value' mutaties, zoals impairments, op te nemen.

Overige mutaties

Hieronder vallen alle overige mutaties (im)materiële vaste activa, zoals mutaties als gevolg van afboeking investeringspremies en (de)consolidaties. Als in de loop van het kwartaal groepsmaatschappijen uit de consolidatie verdwijnen of in de consolidatie worden opgenomen, en er is geen sprake van een reële aankoop of verkoop, dan dient u de hiermee gepaard gaande mutatie op te nemen bij de post 'overige mutaties'.

Opbrengstwaarde verkopen

Bij deze posten gaat het om de feitelijke (bruto) verkoopwaarde. Dus niet om de winst of het verlies ten opzichte van de boekwaarde. Boekresultaten op desinvesteringen van (im)materiële vaste activa dienen als overige bedrijfsopbrengsten verwerkt te worden in de winst- en verliesrekening.

Mutaties eigen vermogen

Beginstand/ eindstand

De begin- en eindstand betreft gestort en opgevraagd kapitaal en alle reserves. Bij coöperaties betreft dit ledenkapitaal en alle reserves.

Kapitaal toevoegingen/ onttrekkingen

De toevoegingen en onttrekkingen inzake kapitaal deelnemingen gedurende de rapportageperiode dienen bruto (dat wil zeggen toevoegingen en onttrekkingen afzonderlijk) te worden verantwoord. Het betreft toevoegingen en onttrekkingen aan het aandelenkapitaal, d.w.z. gestort en opgevraagd kapitaal en agioreserve. Bij coöperaties betreft dit toevoegingen en onttrekkingen aan het ledenkapitaal. Onder kapitaal toevoegingen en onttrekkingen vallen ook conversies van leningen in aandelen en omzettingen van stockdividenden.

Netto resultaat

Het nettoresultaat in de winst- en verliesrekening is gelijk aan het nettoresultaat zoals opgegeven bij de balansmutaties van het eigen vermogen.

Gedeclareerd (bruto) dividend en overige uitkeringen

Onder 'gedeclareerd dividend' wordt het brutodividend (vóór aftrek van eventuele dividendbelasting) gerapporteerd dat in de rapportageperiode is gedeclareerd door de aandeelhouder(s) waarvan het aandelenbezit als deelneming is aangemerkt. Indien het gedeclareerde dividend niet in dezelfde rapportageperiode daadwerkelijk wordt uitgekeerd, dan dient gedurende de periode tussen de declaratie en de feitelijke betaling een (kortlopende) verplichting aan de moedermaatschappij te worden gemeld.

Valutaverschillen

Hieronder dient u wisselkoersveranderingen op te nemen.

Herwaardering

Naast herwaarderingen van activa die niet in het nettoresultaat verwerkt zijn vallen hieronder ook het overboeken van voorzieningen voor belastingverplichtingen en het afboeken van goodwill.

Overige mutaties

Hieronder dienen alle overige oorzaken van balansmutaties te worden opgenomen. Het betreft bijvoorbeeld herclassificaties en mutaties in de overige wettelijke reserves.